

## Överförmyndaren i Samverkan i Skövde

Till: SKR

Från: Divina Svahn och Michaela Andersson

Datum: 2025-11-28

SV: **Yttrande på SOU 2025:91 – Nya regler om arv och testamente**

---

Kommentarer: Överförmyndaren i Samverkan i Skövde lämnar härmed sitt yttrande på betänkandet SOU 2025:91 – Nya regler om arv och testamente. Synpunkterna utgår från överförmyndarverksamhetens perspektiv, med särskilt fokus på rättssäkerhet för personer med ställföreträdare, konsekvenser för kommunal tillsyn samt behovet av tydliga regler och samverkan.

### Sammanfattning

Utredningen föreslår reformer av arvs- och testamentsrätten. Förslagen syftar till att modernisera lagstiftningen, stärka skyddet för efterlevande sambor och öka rättssäkerheten genom digitala lösningar såsom ett offentligt testamentsregister och e-testamenten.

Överförmyndaren tillstyrker flera förslag som stärker rättssäkerheten för barn och personer med ställföreträdare. Samtidigt avstyrks förslag som riskerar att försvaga barns och huvudmäns rättigheter eller skapa praktiska svårigheter i tillsynen.

### Vi tillstyrker:

- Skydd för efterlevande sambo
- Arvsavstående (tillstyrks med förbehåll)
- Offentligt testamentsregister (tillstyrks med förbehåll)
- E-testamente (tillstyrks med följdfråga)
- Nödtestamente (tillstyrks med förbehåll)
- Konsekvensanalys (instämmer med förtydliganden)

### Vi avstyrker:

- Arvsrätt för kusiner

### Vi överlämnar frågan till lagstiftaren för avgörande

- Boutredningsman

### Avslutande synpunkter

- Utredningen innebär en del konsekvenser för överförmyndarverksamheten

#### 4.4.1 Arvsrätt för kusiner (s. 144)

**Ställningstagande:** Avstyrks

**Resonemang:**

- En utvidgning av den legala arvsrätten till kusiner skulle i hög grad fördröja bouppteckningar. Det är ofta svårt eller nästintill omöjligt att lokalisera kusiner och styrka släktskap.
- För överförmyndaren innebär detta fler ärenden där god man måste förordnas för bortavarande eller okända arvingar.
- Det leder också till ett ökat antal bevakningar av bouppteckningar, eftersom ärendena riskerar att bli vilande under längre tid i väntan på att släktskap klarläggs eller arvingar lokaliseras.
- Ett ökat antal ärenden som kräver samtycke, exempelvis fler ansökningar om samtycke till fastighetsförsäljningar och arvskiften.
- Ett växande behov av att förordna ställföreträdare, trots att det redan råder brist på sådana.
- Högre kostnader för kommunerna till följd av arvoden som behöver utbetalas till ett potentiellt större antal ställföreträdare.
- Sammantaget innebär förslaget en betydande administrativ belastning och ökade kostnader för både dödsbon och överförmyndaren, samtidigt som rättssäkerheten riskerar att försvagas.

#### 5.3.1 Skydd för efterlevande sambo (s. 171–174)

**Ställningstagande:** Tillstyrks

**Resonemang:**

- Vi tillstyrker förslaget att stärka skyddet för efterlevande sambor, särskilt i förhållande till gemensamma barn. Enligt nuvarande ordning har sambor ingen arvsrätt enligt lag, vilket innebär att barnen – även om de är gemensamma – har rätt att få ut sin laglott direkt vid ena förälderns död. Om den avlidne ägde bostaden, eller om bostaden ingår i sambo-egendomen, kan detta leda till att den efterlevande sambon tvingas sälja bostaden för att lösa ut barnens arv (s. 171).
- Detta är ofta ofördelaktigt även för barnen, särskilt om de bor kvar i bostaden, har känslomässig anknytning till hemmet eller om försäljningen sker under tidspress och till underpris. Förslaget innebär att sambon ges möjlighet att bo kvar under en övergångsperiod, vilket skapar trygghet och stabilitet för båda parter.
- Förslaget innebär emellertid ett utökat tillsynsansvar för överförmyndaren, utan att staten har redovisat hur kommunerna ska tillföras resurser för att hantera detta.

**Sammanfattning:** Förslaget kan ge trygghet för sambon, men det sker på bekostnad av barns och huvudmäns rättigheter. Det skapar rättsliga och

praktiska problem för överförmyndaren och innebär ett ansvar som inte kan fullgöras utan tydligare reglering och resursförstärkning.

### **5.3.2 Arvsavstående (s. 174)**

**Ställningstagande:** Tillstyrks med förbehåll

**Resonemang:**

- Förslaget att ge bröstarvingar möjlighet att avstå från omedelbart arv till förmån för efterlevande sambo, med rätt till efterarv, är väl avvägt och kan bidra till ökad boendetrygghet.
- Det bör emellertid tydliggöras under vilka förutsättningar det är lämpligt för en ställföreträdare att avstå arv för huvudmannens räkning.
- För att säkerställa rättssäker och enhetlig handläggning bör lagtext och förarbeten tydligt ange vilka prövningsgrunder som ska tillämpas – exempelvis hur huvudmannens långsiktiga ekonomiska intresse ska vägas mot sambons behov av boendetrygghet. (s. 174)

### **7 kap. 3 § Ärvdabalken**

**Ställningstagande:** Tillstyrks

**Resonemang:**

Enligt förslaget ska en testator kunna skriva ett testamentsförordnande till förmån för efterlevande sambo där en gemensam bröstarvinge som påkallar jämkning får ta del av sin laglott först vid den efterlevande sambons död.

Dels innebär förslaget att överförmyndaren kommer att få färre ärenden där överförmyndaren kommer behöva utreda och lämna samtycke till arvskiften samt fastighetsförsäljningar i dödsbon när det är fråga om gemensamma barn som är omyndiga, då dessa enbart blir efterarvingar och sambobostäder i större utsträckning inte kommer att behöva säljas för att lösa ut barnens laglott.

Det innebär även ett förstärkt barnrättsperspektiv då det kommer innebära att färre barn kommer att behöva flytta från sitt hem enbart på grund av att deras laglott måste utgå från dödsboet.

### **9.5–9.6 Testamentsregister (s. 268, 284)**

**Ställningstagande:** Tillstyrks med förbehåll

**Resonemang:**

- Överförmyndaren anser att det behöver kompletteras med en sekretessbrytande bestämmelse som ger överförmyndaren rätt att ta

del av det offentliga registret, i syfte att säkerställa möjligheten att fullgöra sitt tillsynsansvar.

- Överförmyndaren behöver även få förtydligat om en ställföreträdare, som företräder en huvudman som själv inte förstår vad saken gäller, har rätt att ta del av testamentsregistret åt huvudmannens vägnar.
- Ett offentligt register hos Skatteverket stärker rättssäkerheten och minskar risken för förlorade testamenten.
- För överförmyndaren är det viktigt att digitala testamenten kan förstöras eller återkallas på ett rättssäkert sätt.
- Kommunen bör ges behörighet att kontrollera registret vid dödsboförvaltning. Tillgången bör även ges till socialnämnden och polisens dödsfallshandläggare.
- Samtidigt måste övergångsbestämmelser säkerställa att fysiska testamenten fortsatt kan gälla.

## **Kapitel 10 – E-testamente (s. 353)**

**Ställningstagande:** Tillstyrks med följdfråga

### **Resonemang:**

- E-testamenten ökar tillgängligheten men kräver robusta säkerhetslösningar och rättssäker åtkomst.
- Det måste finnas tydliga regler för övergångsbestämmelser så att fysiska testamenten fortsatt kan gälla.
- Det är oklart om förslaget tar hänsyn till grupper som saknar tekniska förutsättningar, såsom huvudmän under förvaltarskap utan BankID. Överförmyndaren anser att det måste säkerställas att även dessa personer ges likvärdiga möjligheter att upprätta e-testamente.

## **Kapitel 12 – Nödtestamente (s. 387)**

**Ställningstagande:** Tillstyrks med förbehåll

### **Resonemang:**

- Stärker arvlåtarens rättssäkerhet i akuta situationer.
- Dokumentation och registrering i testamentsregistret är viktiga för tillsyn.
- Överförmyndaren kan behöva ta del av sådana handlingar i ärenden där huvudmannen är arvinge.
- Överförmyndaren förordar införandet av en sekretessbrytande bestämmelse som ger överförmyndaren rätt att ta del av det offentliga registret, i syfte att säkerställa möjligheten att fullgöra sitt tillsynsansvar.

## Kapitel 15 – Konsekvensanalys (s. 411)

**Ställningstagande:** Instämmer med förtydliganden

### Resonemang:

- Förslagen innebär en faktisk och långsiktig utökning av kommunernas ansvar.
- Överförmyndaren får ett utökat ansvar i ärenden som rör arvsavstående, efterarvsrätt vid försäkringsersättning och laglottsförverkande.
- Detta kräver juridisk kompetens, fördjupad dokumentation och samverkan med externa aktörer.
- Staten måste säkerställa att kommunerna tillförs resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Utan sådan förstärkning riskerar rättssäkerheten för huvudmän att urholkas.

## Kapitel 20 – Boutredningsman (s. 443)

**Ställningstagande:** Överlämnas till lagstiftaren att avgöra

### Resonemang:

- Enligt överförmyndarens bedömning bör ansvaret för att ansöka om boutredningsman, när behov föreligger, tillkomma ställföreträdaren. Detta skapar en klar och förutsebar ordning samt stärker rättssäkerheten för den enskilde.

## Avslutande synpunkter

Utredningen innebär en del konsekvenser för överförmyndarverksamheten. Vi vill särskilt framhålla:

- När arvingar inte kan hittas eller är okända måste en **god man förordnas för bortavarande arvingar** enligt föräldrabalken.
- Om kusiner blir arvsberättigade ökar antalet sådana situationer, vilket leder till **fler ärenden för överförmyndaren**.
- Det innebär mer administration, fler tillsynsärenden och större arbetsbörda för kommunerna.
- Det finns ett behov av att införa en **sekretessbrytande bestämmelse** som ger överförmyndaren möjlighet att ta del av det offentliga registret när så krävs, för att överförmyndaren ska kunna fullgöra sitt tillsynsuppdrag på ett rättssäkert och effektivt sätt.

## KSAU § 231/25

### Remissvar gällande betänkandet Nya regler om arv och testamente - bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor (SOU 2025:91)

KS2025.0426

| Behandlat av                     | Datum      | Ärende |
|----------------------------------|------------|--------|
| 1 Kommunstyrelsens arbetsutskott | 2025-12-17 | 231/25 |

#### Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att ställa sig bakom Överförmyndare i Samverkans yttrande (KS2025.0426-7) daterat 2025-11-26 och anta det som sitt eget svar på betänkandet Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testaments register i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor (SOU2025:91) till Justitiedepartementet.

#### Beslutsgång

Ordförande konstaterar att det finns ett förslag till beslut och finner att kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

#### Bakgrund

Justitiedepartementets utredning föreslår reformer av arvs- och testamentsrätten. Förslagen syftar till att modernisera lagstiftningen, stärka skyddet för efterlevande sambor och öka rättssäkerheten genom digitala lösningar såsom ett offentligt testamentsregister och e-testamenten.

Ärendet har varit på remiss hos Överförmyndare i Samverkan (ÖiS) och överförmyndaren tillstyrker flera förslag som stärker rättssäkerheten för barn och personer med ställföreträdare. Samtidigt avstyrks förslag som riskerar att försvaga barns och huvudmäns rättigheter eller skapa praktiska svårigheter i tillsynen.

De delar som ÖiS tillstyrker trots vissa förbehåll, följdfrågor och förtydliganden är Skydd för efterlevande sambo, Arvsavstående (tillstyrks med förbehåll), Offentligt testamentsregister (tillstyrks med förbehåll), E-testamente (tillstyrks med följdfråga), Nödtestamente (tillstyrks med förbehåll), Konsekvensanalys (instämmer med förtydliganden).

Den del som ÖiS vill avstyrka är Arvsrätt för kusiner där ökningen av antal eventuellt arvsberättigade skulle innebära stor ökad administration, tidsåtgång, kostnader och resurser. Då det ofta är svårt eller näst intill omöjligt att lokalisera kusiner och stärka släktskap skulle en utökad arvsrätt likt den föreslagna inte bara fördröja bouppteckningar och göra bristen på ställföreträdare än värre utan även riskera att rättssäkerheten försvagas.

Tjänsteorganisationen under kommunstyrelsen gör ingen annan bedömning och föreslår därför kommunstyrelsen anta Överförmyndare i samverkans yttrande som sitt eget svar till Justitiedepartementet.

### **Handlingar**

Tjänsteutlåtande: Remissvar gällande betänkandet Nya regler om arv och testamente - bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor (SOU 2025:91)

Remiss av betänkandet Nya regler om arv och testamente - bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor (SOU 2025:91), dnr.

Ju2025/01730

PM Yttrande från Överförmyndare i Samverkan uppdaterat 2025-11-26

### **Skickas till**

[ju.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:ju.remissvar@regeringskansliet.se) med kopia [ju.L2@regeringskansliet.se](mailto:ju.L2@regeringskansliet.se), Dnr

Ju2025/01730

Överförmyndare i Samverkan